

Kansloze zondag

Zondag 29 december 2024 Dorpskerk Westmaas

uit de profeten: Jesaja 61:10-11

uit de apostelen: Galaten 3:23-4:7 (preektekst)

uit het evangelie: Lucas 2:33-40

Geliefde gemeente,

Kansloze zondag, zo tussen kerst en oud en nieuw. Zo noemde een oud-legerpredikant deze zondag eens. Dus dan moet je iets bijzonders doen om de mensen naar de kerk te trekken.

Popmuziek biedt een kans: de top 2000, zoals die vanaf kerst tot oud-jaar de hele dag wordt gedraaid. Met aan het eind al jaren op nummer 1 de *Bohemian Rhapsody* van Queen, dit jaar weer en voor de 21 e keer.

Altijd weer verlangt de burgerman en burgervrouw voor de TV en achter de oliebol naar de grillige bohémien in zichzelf, de vrije kunstenaar die alles durft, die vrij is en lak heeft aan alles en iedereen, maar zonder anderen te beschadigen. De nar, de clown, die de zaken op zijn kop kan zetten, maar daardoor soms wel dichter bij de essentie komt. Van alles.

Steeds meer kerken bieden tussen kerst en oud-en-nieuw of daar in de buurt ook een Top-2000-kerkdienst aan.

En wij, wij laten ons leiden door de bijbellezingen voor deze zondag. Hoe suf kun je het hebben. Maar ja, volgens mij bestaan er dan ook geen 'kansloze zondagen'. Ja, wel als je de kerk wilt exploiteren als een theater: hoeveel mensen kunnen we trekken met deze of die voorstelling. Maar niet als je de kerk ziet als een plek om liturgie te vieren, of je dat nu doet met zijn twintigen, of met zijn tweehonderden of met tweeduizend: we doen het voor-en-met God en voor-en-met onszelf. Iedereen is welkom. En wie er is, is er. En wie er niet is, is er niet. So be it. Eredienst op de 52^e zondag van het jaar. Aan het begin van een nieuwe week, we beginnen 52 keer per

jaar de week met de dag des Heren, met klein Pasen, dan beginnen we in de kerk met klokgelui en gezang. Ook deze week mag staan onder het voorteken van Gods ja over ons leven, zoals we dat zichtbaar hebben gekregen door Jezus.

En dat vieren we. En we zeggen God dank voor het voorrecht dat te mogen weten en daaruit te mogen leven, ook de aankomende week.

Tegelijk, dat is onze kerkdienst ten voeten uit, horen we ook iets van de andere kant. Het boek ging open, waar het allemaal in is opgeschreven, hoe we volgens profeten en apostelen tegen God mogen aankijken. Daar zitten kanten aan die we zelf niet zouden verzinnen. Kijk die top tweeduizend is een soort echoput: in de liedjes en de songs horen we ons eigen geworstel met het leven en de liefde en de tragiek terug. Dat is door de herkenning soms best troostend, zeker als er ook nog een dosis nostalgie om de hoek komt kijken. In de bijbel komen we ook ons eigen geworstel met het leven en de liefde en de tragiek tegen. De bijbel is geen gepolijst kunstwerkje, maar een rouw en ruig document uit het werkelijke leven, met echte mensen en echte problemen. Maar er is iets vreemds aan. Er is door alles heen steeds sprake van een bijzonder perspectief. Namelijk van God die meedoet op een soms onnavolgbare manier.

We vierden afgelopen week Kerstfeest. Althans: het was Kerst. Of we het vierden is nog wat anders. Toch staat het bol van de rituelen. Je laat het gebeuren, zoals het vele jaren gebeurt. En dan is het ook goed, gewoon niet te diep nadenken, bij de liedjes, en de verhalen, de sfeer, de stal, de boom. Het gebeurt gewoon, de kerstsavondvieringen en de kerstmorgenviering en de bijeenkomsten en ontmoetingen die er omheen in die dagen worden belegd in kleinere en grotere kring.

Dan heb je soms achteraf wel eens, nietwaar, als je ergens in ondergedompeld was: dat je denkt: waar ging dat nu eigenlijk

over? Wat heb ik nu eigenlijk meegemaakt? Waar kwam die Jezus als kind nu eigenlijk voor naar de wereld?

De apostel Paulus schrijft daar iets over in zijn brief aan de Galaten. In Galaten 4 vers 4 en 5 lezen we dit:

“Maar toen de volheid des tijds kwam heeft God zijn Zoon als afgezant gezonden, geboren uit een vrouw geboren onder een Wet, opdat hij de mensen onder een Wet zou loskopen, opdat wij de rang van zonen-en-dochters zouden mogen ontvangen”

Nou, dat is nog een knap kryptische tekst.

En dan is het ook nog zogenaamd een ‘kansloze zondag’, dus helemaal erbij zijn we waarschijnlijk niet, en het is winter, dus een lang college over de Galatenbrief kan ik er niet van maken.

Maar laten we eens beginnen met dat woordje ‘wet’. Want daar zit wel de crux. We kwamen dat woordje ook tegen in het slot van de evangelielezing voor deze zondag. Ik heb alleen dat slot voorgelezen, de afsluiting van de presentatie van de kleine Jezus in de tempel te Jeruzalem, met de aanwezigheid van de oude Simeon en Anna. En dan staat daar: toen ze alles overeenkomstig de wet van de Heer hadden gedaan, gingen ze weer naar huis. “Geboren uit een vrouw, geboren onder een Wet”. Dat wil dus zoveel zeggen als: Jezus was een Joods jongetje van vlees en bloed. En het Joodse volk had Gods Thora als leidraad voor het leven, de Wet door Mozes bemiddeld. En die Thora, die Wet, werd in alle finesses toegepast op het leven. Dus ook op Jezus.

Maar... en nu komt het basisprobleem van alle wetten en regels, van alle voorgeschreven ethiek: ze gaan een eigen leven leiden, om er elkaar en je zelf de maat mee te nemen, om er

mee in- en mee uit te sluiten. Jij hoort er wel bij en jij niet. Jij houdt je er wel aan, en jij niet. Aan de codes, aan de mores, aan hoe we het hier altijd doen. Aan hoe het hoort. Het goede leven, ja zelfs het omvattende heil van God, het in de rechte verhouding met God, met je zelf, en met je medemens kunnen leven, hangt af van jouw voldoende volgen van de regels. Van de wet.

En daar gaat iets mis. Dat wil niet zeggen, dat die regels niet deugen, de tien geboden bijvoorbeeld. Van Jezus wordt gezegd, dat hij geen tittel of jota afdeed van de wet van God, eerder de inhoud radikaliseerde. En Paulus stelt in een andere brief die hij schreef en die je vindt in de bijbel: de retorische vraag: "stellen wij door het geloof de wet nu buiten werking? Integendeel, wij bevestigen de wet juist" (Romeinen 3:31).

En toch, zegt hij juist hier in de Galatenbrief: God zond zijn zoon, opdat hij de mensen van de Wet vrij zou maken, los zou kopen. Hoe zit dat nu?

Je moet begrijpen dat er bij de Galatische christenen predikers waren gekomen die hadden gezegd: luister, als je een serieuze gelovige wil zijn, is het niet genoeg om alleen in God te geloven, en je leven te verbinden aan Jezus. Dan komt daar nog wel wat meer voor kijken. Dan zijn er allerlei regels waar je je aan moet houden, zoals het besnijden van je zoons, en het houden van de sabbat, en het inachtnemen van diverse voedselvoorschriften. En Paulus noemt dat: Galaten gaan jullie nu een nieuw slavenjuk op je nemen? Dan val je van de regen in de drup. Van de éne wet in de andere wet.

En wij denken misschien: ach ja, die oude Joodse stuf: besnijdenis, sjabbat, koosjer eten. Er is toch niemand meer die ons voorhoudt dat we dat allemaal moeten gaan doen, voordat we aanspraak kunnen maken op een waardevol leven?

Nee, maar wat is er voor in de plaats gekomen in onze tijd, en

in onze samenleving, of in onze kerk? Onder welke slavenjukken laten wij ons steeds weer brengen? Aan de codes, aan de mores, aan hoe we het hier altijd doen. Aan hoe het hoort. Aan de laatste modes. Aan de illusie van altijd connected te zijn. Voldoen aan de verwachtingspatronen die we – ondanks alle gepraat over je eigen pad gaan – ongemerkt onszelf en elkaar opleggen. Doe je wel genoeg leuke dingen? Geniet je wel voldoende, als je jong bent, maar ook als senior? Ben je wel groen genoeg bezig? Haal je er wel voldoende uit? Zet je je wel voldoende in? Ben je wel voldoende bekeerd, doe je wel genoeg aan stille tijd. Heb je wel het juiste meegemaakt in geloofsworsteling, en voldoende het licht gezien. De lat ligt voor veel mensen hoog. Er zijn psychiaters die onze manier van samenleven neurotisch noemen. Ik ben wat ik presteer. Ik ben wat mensen van mij vinden. Ik ben wat ik heb. Als dat geen ijzeren wetten zijn. Waarmee je en passant ook je zelf en anderen kunt indelen, kunt in- en uitsluiten. Subtiel soms, maar toch.

Kom daar alsjeblieft los van. Hoe?

Door aan de andere kant te beginnen. Door te beginnen bij Gods ja over ons leven. Door te beginnen bij de belofte dat God onze God wil zijn, zoals Hij die gaf aan Abraham. Door te zien dat dat precies bevestigd wordt in de komst van Jezus als Joods jongetje van vlees en bloed. God is niet een God die op afstand blijft, maar een God die in onze wereld, in ons leven, vlees en bloed aanneemt. Die het leven van bloed, zweet en tranen kent. Die weet heeft van kruis dragen. Van offers brengen.

En natuurlijk, die wet van Mozes is er wel bijgekomen sinds Abraham, maar dat was alleen maar om het volk Israël te bepalen bij God als Bevrijder. En het is Christus die God als Bevrijder helemaal toont. Dus die functie van de wet is nu voorbij. Sterker nog, het hele wetsprincipe wordt afgelost door het geloofsprincipe. Zoals het eigenlijk altijd al gold vanaf

Abraham: vertrouw je het als er iemand tegen jou zegt: ik heb je lief, ik wil jouw bondgenoot zijn in het leven?

Christus als geschenk van God, zet je niet als een kadootje op de schoorsteen, om er af en toe naar te kijken. Nee, zegt Paulus, met Christus word je bekleed (3:27). Hij is de bevestiging van Gods genadevolle liefde jegens jou, die aan alles vooraf gaat. Dat maakt alles anders. "Komt allen tot Mij", had Jezus volgens de overlevering gezegd. "Komt allen tot Mij die vermoeid zijn en onder lasten gebukt gaan, en ik zal jullie rust geven. Neem mijn juk op je en leer van mij, want Ik ben zachtmoedig en nederig van hart. Dan zullen jullie werkelijk rust vinden, want mijn juk is zacht en mijn last is licht" (Matteüs 11:28-30).

Je wordt bevrijd van die eeuwige drang om zo nodig van betekenis te zijn. Want je bent het al. Als een geliefd kind van God. Immers Hij, het kerstkind, kwam, 'opdat wij de rang van zonen-en-dochters zouden mogen ontvangen'. En dat is inclusief. Daarin zijn geen rangen of standen. Daarin wordt iedereen aangenomen, welke geschiedenis of achtergrond je ook met je meedraagt. Er wordt geen onderscheid gemaakt. Al die indelingen die wij kunnen maken door onze regels en codes: ze vallen weg. Want het begint bij Gods ja over jouw leven. Ook vandaag, op deze 'kansloze zondag'.

Amen

Zingen: Gezang 826 ('O Christus, woord der eeuwigheid')